A°. 1848. N°. 82.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is ƒ5 in de drie maanden.

MAANDAG 17 APRIL.

De prijs der Advertentiën is, van *een* tot *vijf* regels, ƒ1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Binnenlandsche Berigten.

ARNHEM, 16 april.

In de drie laatste nommers van ons *Bijblad* hebben wij, vóór alle andere bladen, reeds de voornaamste bepalingen van het nieuwe ontwerp van grondwet, benevens een uittreksel uit de memorie van toelichting overgenomen. Wij geven thans het *geheele* ontwerp met de *geheele* memorie van toelichting zoo als die in de *Staats-Courant* zijn opgenomen.

ONTWERP van gewijzigde grondwet van het koningrijk der Nederlanden.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van het rijk en deszelfs inwoners.

Art. 1. Het grondgebied van het koningrijk der Nederlanden in Europa bestaat uit de provinciën: Noord-Braband, Gelderland, Zuid-Holland, Noord-Holland, Zeeland, Vriesland, Overijssel, Groningen, Drenthe en het hertogdom Limburg.

Op het hertogdom Limburg is de grondwet toepasselijk, behoudens de regten van het Duitsche Verbond.

Art. 2. De wet kan het getal der provinciën, gelijk der plaatselijke gemeenten, verminderen of vermeerderen.

De grenzen van den staat, van de provinciën en gemeenten kunnen door de wet worden veranderd.

Art. 3. Allen, die zich op het grondgebied van het rijk bevinden, hetzij ingezetenen of vreemdelingen, hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goederen.

De werking van dezen regel kan, met opzigt tot vreemdelingen, in buitengewone omstandigheden, voor zekeren tijd worden geschorst door eene wet, die den koning met zulk eene magt over de vreemdelingen bekleedt, als noodig schijnt.

De koning kan verdragen met vreemde mogendheden sluiten over uitlevering van vreemdelingen, opgeëischt van wege geregtelijke vervolging.

De wet bepaalt echter de algemeene voorwaarden, op welke dergelijke verdragen mogen worden aangegaan, en inzonderheid de misdrijven, uit hoofde van wier vervolging de koning zich tot uitlevering kan verbinden.

Art. 4. De oefening der burgerlijke regten wordt bij de wet bepaald.

Art. 5. Om staatsburgerlijke en andere burgerschapsregten te hebben moet men Nederlander zijn.

Art. 6. Alle Nederlanders zijn gelijkelijk tot alle landsbedieningen benoembaar.

Vreemdelingen zijn niet benoembaar, dan volgens de bepalingen der wet.

Art. 7. De wet verklaart wie Nederlanders zijn. De vreemdeling wordt niet dan bij eene wet genaturaliseerd.

Art. 8. Niemand heeft voorafgaand verlof noodig, om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren.

Art. 9. Ieder ingezeten heeft het regt om verzoeken aan de bevoegde magt schriftelijk in te dienen, mits die persoonlijk en niet uit naam van meerderen worden onderteekend, welk laatste alleen zal kunnen geschieden door of van wege ligchamen, wettiglijk zamengesteld en als zoodanig erkend, en in dat geval niet anders dan over onderwerpen tot derzelver bepaalde werkzaamheden behoorende.

Art. 10. Het regt der ingezetenen, om zich te vereenigen wordt erkend, en door de wet aan geene bepalingen, dan tot verzekering der publieke orde, onderworpen.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van den Koning.

EERSTE AFDEELING.

Van de troonopvolging.

Art. 11. De kroon der Nederlanden is en blijft opgedragen aan Zijne Majesteit *Willem Frederik*, prins van *Oranje-Nassau*, om door hem en zijne wettige nakomelingen te worden bezeten erfelijk, overeenkomstig de navolgende bepalingen.

Art. 12. De wettige nakomelingen van den regerenden koning zijn de kinderen reeds geboren, of die nog mogten geboren worden, uit zijn tegenwoordig huwelijk met Hare Majesteit *Frederika Louisa Wilhelmina*, prinses *van Pruisen*, en voorts in het algemeen, alle afstammelingen, welke geboren zullen worden uit een huwelijk, door den koning, met gemeen overleg der Staten-Generaal, aangegaan of toegestemd.

Art. 13. De kroon gaat over bij regt van eerstgeboorte, des dat de oudste zoon van den koning, of wel het mannelijk oir van den oudsten zoon, bij representatie opvolgt.

Art. 14. Bij ontstentenis van mannelijk oir uit den oudsten zoon gesproten, gaat de kroon over aan diens broeders of hun mannelijk oir, insgelijks bij regt van eerstgeboorte en representatie.

Art. 15. Bij geheele ontstentenis van mannelijk oir uit het huis van Oranje-Nassau, gaat de kroon over op de dochters van den koning, bij regt van eerstgeboorte.

Art. 16. Ook dochters van den koning ontbrekende, brengt de oudste dochter van de oudste nedergaande mannelijke lijn uit den laatsten koning, de koninklijke waardigheid in haar huis over, en wordt, bij vooroverlijden, door hare afstammelingen gerepresenteerd.

Art. 17. Zoo er geene mannelijke nedergaande lijn uit den laatsten koning bestaat, erft de oudste nedergaande vrouwelijke lijn, des dat de mannelijke tak vóór den vrouwelijken tak, en de oudste vóór den jongeren, en in iederen tak mannen vóór vrouwen, en ouder vóór jonger den voorrang hebben.

Art. 18. Wanneer de koning zonder nakomelingschap sterft, en er geen mannelijk oir uit het huis van Oranje-Nassau overig is, volgt hem zijne naaste bloedverwante, mits van den koninklijken huize zijnde, op, en wordt mede, bij vooroverlijden, door hare afstammelingen gerepresenteerd.

Art. 19. Wanneer eene vrouw de kroon in een ander huis heeft overgebragt, treedt dit huis in alle regten van het oorspronkelijk stamhuis, en de vorige artikelen zijn op hetzelve toepasselijk, met dat gevolg, dat haar mannelijk oir vóór alle vrouwen of vrouwelijke afstammelingen erft, en geene andere lijn geroepen wordt, zoo lang iemand van hare nakomelingen in leven is.

Art. 20. Eene prinses, buiten toestemming der Staten-Generaal een huwelijk hebbende aangegaan, heeft geen regt tot de kroon.

Eene koningin, buiten die toestemming een huwelijk aangaande, doet afstand van de kroon.

Art. 21. Bij ontstentenis van nakomelingschap uit den tegenwoordigen koning *Willem Frederik* van *Oranje-Nassau*, gaat de kroon over aan deszelfs zuster, prinses *Frederika Louisa Wilhelmina van Oranje*, *douairière* van wijlen *Carel George August*, erfprins *van Brunswijk-Luneburg*, of hare wettige nakomelingen, uit zoodanig nader huwelijk, als door dezelve, overeenkomstig art. 12, mogt worden aangegaan.

Art. 22. Indien ook de wettige nakomelingschap van deze vorstin ontbreekt, gaat het erfregt over op het wettig mannelijk oir van prinses *Carolina van Oranje*, zuster van wijlen prins *Willem den Vijfden*, en gemalin van wijlen den prins *van Nassau-Weilburg*, insgelijks bij regt van eerstgeboorte en representatie.

Art. 23. Wanneer bijzondere omstandigheden eenige veranderingen in de opvolging van den troon mogten noodzakelijk maken, wordt het voorstel, daartoe strekkende, behandeld op de wijze, ten aanzien van verandering in de grondwet bij artt. 185, 186 en 187 voorgeschreven.

Art. 24. Hetzelfde vindt plaats, wanneer er geen bevoegde opvolger, naar deze grondwet, mogt bestaan.

Mogt de opvolger niet zijn benoemd of ontbreken bij overlijden des konings, dan benoemen de Staten-Generaal, zamengesteld als bij het vorig artikel is aangewezen, alléén.

Art. 25. In de gevallen, bij artt. 21, 22, 23 en 24 omschreven, wordt de troonopvolging geregeld naar de bepalingen van artt. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 en 19.

Art. 26. De koning der Nederlanden kan geene vreemde kroon dragen, met uitzondering van die van Luxemburg.

In geen geval kan de zetel der regering buiten het rijk worden verplaatst.

TWEEDE AFDEELING.

Van het inkomen der kroon.

Art. 27. Behalve het inkomen uit de domeinen, bij de wet van 26 augustus 1822 afgestaan, geniet de koning een jaarlijksch inkomen van één millioen gulden uit de landskas.

Art. 28. De landsgebouwen, ten gebruike des konings of der prinsen en prinsessen van zijn huis bestemd, worden bij eene wet aangewezen, en zijn van de grondbelasting ontheven.

Art. 29. De koning alsmede de prinsen en prinsessen van zijn huis, zijn vrij van alle personele lasten.

Geen vrijdom van eenige andere belasting wordt door hen genoten.

Art. 30. Het jaarlijksch inkomen eener koningin weduwe, gedurende haren weduwelijken staat, uit 's lands kas is ƒ 150,000.

Art. 31. De vermoedelijke erfgenaam van de kroon, die den titel voert van prins *van Oranje*, geniet als zoodanig uit 's lands kas een jaarlijksch inkomen van ƒ 100,000, te rekenen van den tijd dat hij den ouderdom van achttien jaren zal hebben vervuld; dit inkomen wordt gebragt op ƒ 200,000 na het voltrekken van een huwelijk, overeenkomstig met art. 12.

DERDE AFDEELING.

Van de voogdij des Konings.

Art. 32. De koning is meerderjarig als zijn achttiende jaar vervuld is.

Art. 33. In geval van minderjarigheid staat de koning onder de voogdij van eenige leden van het koninklijk huis, en eenige aanzienlijke Nederlanders.

Art. 34. De voogdij wordt geregeld en de voogden worden benoemd bij eene wet.

Over het ontwerp dier wet nemen de Staten-Generaal hun besluit in eene vereenigde zitting der beide Kamers.

Art. 35. Deze wet wordt, nog bij het leven van den koning, voor het geval der minderjarigheid zijns opvolgers, gemaakt. Mogt dit niet zijn geschied, zoo worden, is het doenlijk, eenige der naaste bloedverwanten van den minderjarigen koning over de regeling der voogdij gehoord.

Art. 36. Alvorens de voogdij te aanvaarden, legt elk der voogden, in eene vereenigde zitting der beide Kamers van de Staten-Generaal, in handen van den voorzitter, af den volgenden eed:

»Ik zweer trouw aan den koning, en dat ik »alle de pligten, welke de voogdij mij oplegt, »heiliglijk zal vervullen, en mij bijzonderlijk zal »toeleggen, om den koning gehechtheid aan de grond»wet en liefde voor zijn volk in te boezemen.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!"

Art. 37. Ingeval de koning buiten staat geraakt, de regering waar te nemen, wordt in het noodig toezigt over zijn persoon voorzien naar de beginselen, omtrent de voogdij van eenen minderjarigen koning, bij art. 34 en volgende bepaald.

VIERDE AFDEELING.

Van het regentschap.

Art. 38. Gedurende de minderjarigheid van den koning wordt het koninklijk gezag waargenomen door eenen regent.

Art. 39. De regent wordt benoemd bij eene wet, die tevens de opvolging in het regentschap, tot 's konings meerderjarigheid toe, kan regelen. Over het ontwerp dier wet nemen de Staten-Generaal hun besluit in eene vereenigde zitting der beide Kamers.

De wet wordt nog bij het leven van den koning, voor het geval der minderjarigheid zijns opvolgers, gemaakt.

Art. 40. Het koninklijk gezag wordt mede waargenomen door een regent, in geval de koning buiten staat geraakt de regering uit te oefenen.

Wanneer dit aan den Raad van State, zamengesteld uit de leden daarin gewone zitting hebbende, en de hoofden der ministeriële departementen, na een naauwkeurig onderzoek, is gebleken, roept hij

de Staten-Generaal, en wel de Tweede Kamer in dubbelen getale, onverwijld bijeen, om hun van het voorhanden geval verslag te doen.

Art. 41. De Staten-Generaal onderzoeken het verslag, en zoo zij er de juistheid van, bij een besluit, in vereenigde zitting der beide Kamers genomen, erkennen wordt in den vorm eener plegtig af te kondigen wet verklaard, dat het geval, bij het vorig artikel bedoeld, aanwezig is.

Art. 42 Wanneer de prins *van Oranje* zijn achttiende jaar niet heeft vervuld, wordt in het regentschap, gelijk boven in art. 39 is bepaald, voorzien, voor zoo lang de koning tot uitoefening der regering buiten staat blijft en de prins *van Oranje* zijn achttiende jaar niet heeft vervuld.

Art. 43. De regent legt, in eene vereenigde zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal, in handen van den voorzitter den volgenden eed af:

»Ik zweer, dat ik in de waarneming van het ko-»ninklijk gezag, zoo lang de koning minderjarig is »(zoo lang de koning buiten staat blijft de regering »waar te nemen) de grondwet van het rijk steeds »zal onderhouden en handhaven.

»Ik zweer, dat ik de onafhankelijkheid en het »grondgebied des rijks met al mijn vermogen zal »verdedigen en bewaren: dat ik de algemeene en »bijzondere vrijheid, en de regten van alle des ko-»nings onderdanen, en van elk hunner zal bescher-»men, en tot instandhouding en bevordering van de »algemeene en bijzondere welvaart, alle middelen »aanwenden, welke de wetten ter mijner beschik-»king stellen, gelijk een goed en getrouw regent »schuldig is en behoort te doen.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!"

Art. 44. Wanneer de prins *van Oranje* in het geval van art. 40, zijn achttiende jaar vervuld heeft, is hij van regtswege regent.

Art. 45. Totdat in het geval, bij art. 40 aangewezen, de prins *van Oranje* of de benoemde regent het regentschap heeft aanvaard, wordt het koninklijk gezag door den Raad van State, zamengesteld als in artikel 40 is voorgeschreven, uitgeoefend.

Hetzelfde vindt plaats, zoo bij overlijden des konings een regent voor den minderjarigen opvolger of ook de bevoegde opvolger ontbreekt, totdat de benoemde regent of opvolger de regering heeft aanvaard.

De leden van den raad leggen in handen van den voorzitter, en deze in eene vereenigde zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal, den volgenden eed af:

»Ik zweer, dat ik, als lid (voorzitter) van den »Raad van State, in de waarneming van het ko-»ninklijk gezag, de grondwet zal helpen onderhou-»den en handhaven.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!"

Art. 46. Eene wet bepaalt, bij de benoeming van den regent of bij de aanvaarding van het regentschap door den prins *van Oranje*, de som, die op het jaarlijksch inkomen van de kroon zal worden genomen voor de kosten van het regentschap.

Deze bepaling kan gedurende het regentschap niet worden veranderd.

Art. 47. De persoon des konings, op wien artikel 41 is toegepast, herneemt zoodra mogelijk de uitoefening der regering krachtens eene wet, waarbij die, welke in het genoemde artikel is bedoeld, wordt afgeschaft.

Tot aan deze afschaffing zijn de hoofden der departementen van algemeen bestuur, gelijk de voogden, persoonlijk gehouden, aan de Kamers der Staten-Generaal, zoo dikwerf het wordt gevraagd, van den toestand des konings verslag te doen.

VIJFDE AFDEELING.

Van de inhuldiging des konings.

Art. 48. De koning wordt, bij het aanvaarden der regering, plegtiglijk beëedigd en ingehuldigd binnen de stad Amsterdam, in eene openbare en vereenigde zitting der beide Kamers van de Staten-Generaal.

Art. 49. In deze vergadering wordt door den koning de volgende eed op de grondwet afgelegd:

»Ik zweer aan het Nederlandsche volk, dat ik de »grondwet van het rijk steeds zal onderhouden en »handhaven.

»Ik zweer, dat ik de onafhankelijkheid en het »grondgebied des rijks met al mijn vermogen zal »verdedigen en bewaren; dat ik de algemeene en »bijzondere vrijheid en de regten van alle mijne on-»derdanen en van elk hunner zal beschermen; en »en tot instandhouding en bevordering van de alge-»meene en bijzondere welvaart alle middelen zal »aanwenden, welke de wetten te mijner beschik-»king stellen, zoo als een goed koning schuldig is »en behoort te doen.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!"

Art. 50. Na het doen van dezen eed wordt de koning in dezelfde vergadering gehuldigd door de Staten-Generaal, wier voorzitter de volgende plegtige verklaring uitspreekt, die vervolgens door hem en elk der leden, hoofd voor hoofd, beëedigd wordt:

»Wij ontvangen en huldigen, in naam van het »volk der Nederlanden en krachtens de grondwet, »u als koning; wij zweren, dat wij de onschend-»baarheid van uw persoon en de regten uwer kroon »zullen handhaven: wij zweren alles te zullen doen, »wat goede en getrouwe Staten Generaal schuldig zijn »en behooren te doen.

»Zoo waarlijk helpe ons God almagtig!"

ZESDE AFDEELING.

Van de magt des konings.

Art. 51. De persoon van den koning is onschendbaar; de ministers zijn verantwoordelijk.

Art. 52. De koning heeft het opperbestuur der buitenlandsche betrekkingen.

Art. 53. De koning verklaart oorlog. Hij geeft daarvan onmiddellijk kennis aan de beide Kamers der Staten-Generaal, met bijvoeging van al de openingen, welke hij met het belang en de zekerheid van het rijk bestaanbaar acht.

Art. 54. De koning maakt en bekrachtigt vredes- en alle andere andere verdragen met vreemde mogendheden.

Hij geeft daarvan kennis aan de beide Kamers der Staten-Generaal, zoodra hij oordeelt, dat het belang en de zekerheid van het rijk zulks toelaten.

Verdragen, welke, hetzij afstand of ruiling van eenig grondgebied des rijks in Europa of in andere werelddeelen, hetzij eenige andere bepaling of verandering, wettelijke regten betreffende, inhouden, worden door den koning niet bekrachtigd, dan nadat de Staten-Generaal die bepaling of verandering hebben goedgekeurd.

Art. 55. De koning heeft het oppergezag over de vloten en legers.

De militaire officieren worden door hem benoemd, ontslagen of op pensioen gesteld, volgens de regels bij de wet te bepalen.

De pensioenen worden door de wet geregeld.

Art. 56. De koning heeft het opperbestuur van de koloniën of bezittingen van het rijk in andere werelddeelen.

De reglementen op het beleid der regering in de Overzeesche bezittingen worden bij de wet vastgesteld. De wet regelt ook de regterlijke inrigting, het burgerlijk en strafregt, zoo verre deze onderwerpen vatbaar zijn in wetboeken voor de koloniën te worden geregeld.

De koning doet jaarlijks aan de Staten-Generaal een omstandig verslag geven van het beheer der koloniën en van den staat, waarin dezelve zich bevinden.

De minister van koloniën is verpligt alle openingen en verantwoording te geven, welke door de Staten-Generaal ten opzigte van de koloniën zullen worden verlangd; ten einde, naar de behoefte, zoodanige wettelijke verordeningen kunnen worden vastgesteld, als doelmatig worden bevonden.

Art. 57. De koning heeft het opperbestuur van de algemeene geldmiddelen. Hij regelt de bezoldiging van alle collegiën en ambtenaren, die uit 's lands kas worden betaald.

Hij brengt die op de begrooting der staatsbehoeften.

De pensioenen dier ambtenaren worden door de wet geregeld.

De wet regelt ook de bezoldiging van de ambtenaren der regterlijke magt.

Art. 58. De koning heeft het regt van de munt. Hij vermag zijne beeldtenis op de muntspecien te doen stellen.

Art. 59. De koning verleent adeldom.

Vreemde adeldom kan door geen Nederlander worden aangenomen.

Art. 60. Ridderorden worden door eene wet, op het voorstel des konings, ingesteld.

Art. 61. Vreemde orden, die geenerlei verbindtenis opleggen, mogen worden aangenomen door den koning, en, met zijne toestemming, door de prinsen van zijn huis.

In het algemeen mogen de onderdanen des konings geene vreemde orden, titels, rang of waardigheid aannemen, zonder zijn bijzonder verlof.

Art. 62. De koning heeft het regt van gratie van straffen, bij regterlijke vonnissen opgelegd.

Wanneer het veroordeelingen betreft tot drie jaren gevangenis en daar beneden, oefent de koning dat regt uit na gehoord advies van den regter, die het vonnis streek; in de overige zaken na gehoord advijs van den Hoogen Raad.

Amnestie en abolitie worden niet dan bij eene wet toegestaan.

Art. 63. Dispensatie wordt door den koning slechts verleend van eene bepaalde wet, in de gevallen, door de wet omschreven.

Art. 64. De koning beslist alle geschillen van bestuur, welke tusschen twee of meer provinciën mogten ontstaan, wanneer hij die niet in der minne kan bijleggen.

Art. 65. De koning draagt aan de Staten-Generaal ontwerpen van wet voor, en doet zoodanige andere voorstellen, als hij noodig oordeelt.

Hij heeft het regt, om de voorstellen, hem door de Staten-Generaal gedaan, al of niet goed te keuren.

Art. 66. De koning heeft het regt om de Kamers der Staten-Generaal elk afzonderlijk of beide te zamen te ontbinden.

ZEVENDE AFDEELING.

Van den Raad van State en de ministeriële departementen.

Art. 67. Er is een Raad van State, welks zamenstelling en bevoegdheid worden geregeld bij de wet.

De koning is voorzitter van den Raad, en benoemt de leden.

De prins *van Oranje* heeft echter, nadat zijn achttiende jaar is vervuld, zitting van regtswege en eene raadgevende stem.

Art. 68. De koning brengt ter overweging bij den Raad van State alle voorstellen door hem aan de Staten-Generaal te doen, of door deze aan hem gedaan, alsmede alle algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den staat en van deszelfs bezittingen in andere werelddeelen.

Aan het hoofd der uit te vaardigen wetten en besluiten wordt melding gemaakt, dat de Raad van State deswege gehoord is.

De koning neemt wijders de gedachten van den Raad van State in over alle zaken van algemeen of bijzonder belang, waarin hij zulks noodig oordeelt.

De koning alleen besluit, en geeft telkens van zijn genomen besluit kennis aan den Raad.

Art. 69. De koning stelt ministeriële departementen in, benoemt er de hoofden van, en ontslaat die naar welgevallen.

De hoofden der ministeriële departementen zorgen voor de uitvoering der grondwet en der andere wetten, zoo verre die van de kroon afhangt.

De verantwoordelijkheid deswege wordt geregeld door de wet.

Alle koninklijke besluiten en beschikkingen worden door het hoofd van het ministerieël departement, met de uitvoering belast, mede onderteekend.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de Staten-Generaal.

EERSTE AFDEELING.

Van de zamenstelling der Staten-Generaal.

Art. 70. De Staten-Generaal vertegenwoordigen het geheele Nederlandsche volk.

Art. 71. De Staten-Generaal bestaan uit twee Kamers.

Art. 72. De leden der Tweede Kamer worden gekozen in de kiesdistricten, waarin elke provincie wordt verdeeld, door de meerderjarige ingezetenen, Nederlanders, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten, en betalende in de directe belastingen eene som die overeenkomstig met de plaatselijke gesteldheid, doch niet beneden *f* 20, doch boven *f* 225, bij de kieswet zal worden vereischt.

Zij, die den graad van doctor bij eene Nederlandsche hoogeschool verkregen, zijn aan de laatste voorwaarde niet onderworpen.

Art. 73. Het getal der leden van de Tweede Kamer wordt bepaald naar de bevolking, voor ieder 45,000 één.

De verdere regels ten aanzien van dit kiesregt stelt de kieswet.

Art. 74. De andere Kamer, welke den naam van Eerste draagt, telt niet meer leden, dan de helft van het getal dat die der Tweede Kamer bedraagt.

Zij moeten den ouderdom van veertig jaren hebben vervuld, en in de directe belastingen, met uitzondering van het patentregt, dragen ten minste *f* 800 of *f* 1200 naar de plaatselijke gesteldheid.

Zij worden verkozen door dezelfde kiezers, als de leden van de Tweede Kamer.

TWEEDE AFDEELING.

Van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Art. 75 Om tot lid der Tweede Kamer verkiesbaar te zijn, wordt geene andere voorwaarde gevorderd, dan dat men Nederlander, ingezeten, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten zij, en den ouderdom van dertig jaren hebbe vervuld.

De schatpligtigheid van den kiezer wordt tot de verkiesbaarheid niet gevorderd.

Art. 76. Hij op wien de keus in meer dan één kiesdistrict mogt zijn gevallen, of die tegelijk voor de Tweede en de Eerste Kamer mogt zijn gekozen, verklaart welke dier benoemingen hij aanvaardt.

Art. 77. De leden dezer Kamer hebben zitting gedurende drie jaren.

Een derde van hen valt jaarlijks uit, volgens een daarvan te maken rooster.

De uitvallende zijn dadelijk weder verkiesbaar.

Art. 78. De leden stemmen, elk volgens eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen, die benoemen.

Art. 79. Bij het aanvaarden hunner betrekking doen zij, ieder op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, den volgenden eed:

»Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de grondwet.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!"

Art. 80. De koning benoemt uit eene opgave van drie leden, hem door de Kamer aangeboden, één om het voorzitterschap, gedurende den tijd van het openen tot het sluiten der zitting, waar te nemen.

Art. 81. De leden genieten, tot vergoeding der reiskosten, eens, heen en terug, voor elke zitting, zoodanige som, als naar de afstanden bij de wet zal worden geregeld.

Als verdere schadeloosstelling wordt hun toegelegd eene som van *f* 2000 's jaars.

Deze schadeloosstelling wordt, voor den tijd der zitting, niet genoten door hen, die gedurende de geheele zitting afwezig bleven.

DERDE AFDEELING.

Van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Art. 82. De leden der Eerste Kamer worden, gelijk die der Tweede, voor drie jaren gekozen. Art. 77 is op hen toepasselijk.

Zij doen, bij het aanvaarden hunner betrekking, in handen van den koning gelijken eed, als voor de leden der Tweede Kamer is bepaald.

Zij genieten reiskosten volgens de wet.

Art. 83. De voorzitter der Eerste Kamer wordt door den koning benoemd, voor den tijd van het openen tot het sluiten der zitting, uit eene opgave van drie leden, hem door de Kamer aangeboden.

VIERDE AFDEELING.

Beschikkingen aan beide Kamers gemeen.

Art. 84. Niemand kan tegelijk lid der beide Kamers zijn.

Art. 85. De hoofden der departementen van algemeen bestuur hebben zitting in de beide Kamers, en eene raadgevende stem.

Zij geven aan de Kamers, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, de verlangde inlichtingen, waarvan het verleenen niet, ingevolge artikel 53 en 54, strijdig kan worden geoordeeld met het belang en de zekerheid van het rijk.

Zij kunnen door elke der Kamers worden uitgenoodigd, om ten dien einde ter vergadering tegenwoordig te zijn.

Art. 86. De leden der Staten-Generaal kunnen niet tegelijk zijn hoofden der departementen van algemeen bestuur, noch leden of procureur-generaal van den Hoogen Raad, noch leden van de Rekenkamer, noch commissarissen des konings in de provinciën, noch krijgslieden in werkelijke dienst beneden den rang van hoofd-officier.

Geestelijken zijn niet benoembaar tot leden van de Staten-Generaal.

De ambtenaren, die bij de verkiezing voorzitten, zijn binnen het district, waar zij voorzitten, niet verkiesbaar.

Art. 87. De leden der Kamers zijn, uit hoofde van de adviezen, in de vergadering door hen uitgebragt, niet geregtelijk vervolgbaar.

Art. 88. Iedere Kamer in den haren onderzoekt de geloofsbrieven der nieuw inkomende leden, en beslist de geschillen, welke dienaangaande mogten oprijzen.

Art. 89. Elke Kamer benoemt haren griffier buiten haar midden.

Art. 90. De Staten-Generaal vergaderen ten minste eenmaal 's jaars.

Hunne gewone vergadering wordt geopend op den derden maandag in october.

De koning roept de buitengewone vergadering bijeen, zoo dikwijls hij zulks noodig oordeelt.

Art. 91. De zittingen van de beide Kamers worden, zoowel als de vereenigde zittingen, in het openbaar gehouden.

De deuren worden gesloten, wanneer een tiende gedeelte der tegenwoordige leden het vordert, of de voorzitter het noodig keurt.

De vergadering beslist, of bij geslotene deuren zal worden geraadpleegd.

Over de punten, die in de gesloten vergadering zijn behandeld, kan in haar ook een besluit worden genomen.

Art. 92. De Staten-Generaal, bij overlijden des konings niet vergaderd zijnde, vergaderen zonder voorafgaande oproeping.

Deze buitengewone vergadering wordt op den tienden dag na het overlijden geopend.

Art. 93. De vergadering der Staten-Generaal wordt in vereenigde zitting der beide Kamers door den koning, of te wel door eene commissie van zijnentwege, geopend, en op dezelfde wijze gesloten, wanneer hij oordeelt, dat het belang van het rijk niet vordert, de vergadering langer bijeen te houden.

De gewone jaarlijksche vergadering blijft ten minste twintig dagen bijeen, tenzij de koning gebruik make van het regt in art. 66 beschreven.

Art. 94. Bij ontbinding eener of beider Kamers sluit de koning tevens de vergadering der Staten-Generaal, en roept die binnen twee maanden weder bijeen.

Art. 95. De Kamers mogen noch afzonderlijk, noch in vereenigde zitting, raadplegen of besluiten, zoo niet meer dan de helft der leden tegenwoordig is.

Art. 96. Alle besluiten worden in volstrekte meerderheid der in de vergadering aanwezige leden opgemaakt.

Bij staken van stemmen wordt het nemen van het besluit tot eene volgende vergadering uitgesteld.

In die, gelijk in eene voltallige vergadering, wordt, bij staken der stemmen, het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

Art. 97. Over alle zaken wordt mondeling en bij hoofdelijke oproeping gestemd, doch bij het doen van keuzen of voordragten van personen bij gesloten en ongeteekende briefjes.

VIJFDE AFDEELING.

Van de wetgevende magt.

Art. 98. De wetgevende magt wordt gezamenlijk door den koning en de Staten-Generaal uitgeoefend.

Art. 99. De koning zendt zijne voorstellen, hetzij van wet hetzij andere, aan de Tweede Kamer, bij eene schriftelijke boodschap, welke de redenen van het voorstel inhoudt, of door eene commissie.

Art. 100. Over eenig ingekomen voorstel des konings wordt bij de volle Kamer niet geraadpleegd, dan nadat hetzelve is overwogen in de onderscheidene afdeelingen, waarin al de leden der Kamer zich verdeelen en welke op gezette tijden bij loting vernieuwd worden.

Art. 101. Wanneer de Tweede Kamer tot aanneming van het voorstel, hetzij zoo als het werd gedaan, hetzij gewijzigd, besluit, zendt zij het aan de Eerste Kamer.

Art. 102. De Eerste Kamer overweegt, met inachtneming van art. 100, het voorstel zoodanig als het door de Tweede Kamer is aangenomen.

De Eerste Kamer geeft van haar besluit kennis aan den koning en aan de Tweede Kamer, die, wanneer zij een koninklijk voorstel niet aanneemt, gelijke kennisgeving aan den koning doet.

Art. 103. De Staten-Generaal hebben het regt om voorstellen van wet aan den koning te doen.

Art. 104. De voordragt daarvan behoort uitsluitend aan de Tweede Kamer, welke het voorstel overweegt, op gelijke wijze als ten aanzien van 's konings voorstellen is bepaald, en na aanneming aan de Eerste Kamer verzendt.

Art. 105. Wanneer de Eerste Kamer, na daarover op de gewone wijze te hebben geraadpleegd, het voorstel goedkeurt, zendt zij het van wege de Staten-Generaal aan den koning, met verzoek dat de koning er in bewillige.

Keurt zij het voorstel af, zoo geeft zij daarvan kennis aan de Tweede Kamer.

Art. 106. Andere voordragten dan voorstellen van wet, kunnen door elke Kamer afzonderlijk aan den koning worden gedaan.

Art. 107. De koning doet de Staten-Generaal zoo spoedig mogelijk kennis dragen of hij een voorstel van wet door hen aangenomen, al dan niet goedkeurt.

Art. 108. Alle voorstellen van wet door den koning en de beide Kamers der Staten-Generaal aangenomen, verkrijgen kracht van wet en worden door den koning afgekondigd.

Art. 109. De tijd binnen welken de afkondiging der wetten moet geschieden, de wijze van afkondiging en de tijd wanneer zij verbindende zijn, wordt door de wet geregeld.

In het insgelijks door de wet te bepalen formulier van afkondiging, wordt het gemeen overleg met de Staten-Generaal vermeld.

Art. 110. Ten aanzien van de algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den Staat in Europa en zijne bezittingen in andere werelddeelen, bepaalt de wet insgelijks de wijze van afkondiging en het tijdstip, waarna zij kunnen werken.

Art. 111. Eene wet, die niet uitdrukkelijk zegt, dat zij ook op de overzeesche bezittingen toepasselijk is, wordt geacht enkel voor het rijk in Europa te zijn gemaakt.

ZESDE AFDEELING.

Van de begrooting.

Art. 112. De begrootingen van alle uitgaven, zoowel als van alle inkomsten des rijks, worden vastgesteld bij de wet.

Art. 113. De Tweede Kamer ontvangt het ontwerp dezer begrootingen van wege den koning jaarlijks, in de gewone vergadering, althans twaalf maanden vóór den aanvang van het jaar, waarvoor zij moeten dienen.

Art. 114. Geen hoofdstuk der begrooting van uitgaven kan meer dan die voor één departement van algemeen bestuur behelzen.

Ieder hoofdstuk wordt in een of meer ontwerpen van wet vervat.

Art. 115. Eene begrootingswet van uitgaven werkt eerst, nadat de middelen tot hare dekking zijn vastgesteld.

Art. 116. Aan de Staten-Generaal wordt, op de wijze door de wet te bepalen, rekening en verantwoording van de staatsinkomsten en uitgaven gedaan.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de Staten der provinciën en de plaatselijke gemeente-besturen.

EERSTE AFDEELING.

Van de zamenstelling van de Staten der provinciën.

Art. 117. De leden der Provinciale Staten vergaderingen worden naar de bepalingen der wet, telkens voor drie jaren door de ingezetenen, bij die wet aan te wijzen, gekozen.

Een derde treedt jaarlijks af.

Art. 118. Niemand kan te gelijk lid zijn der Staten van meer dan ééne provincie.

Art. 119. De leden der Provinciale Staten doen, bij het aanvaarden hunner betrekking, ieder op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, den volgenden eed:

»Ik zweer (beloof) trouw aan de grondwet en aan de wetten des rijks.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!"

Art. 120. De Staten der provinciën vergaderen zoo dikwerf in het jaar, als de wet zal bepalen, en bovendien, wanneer zij door den koning buitengewoon worden bijeengeroepen.

De vergaderingen zijn openbaar, met hetzelfde voorbehoud als ten aanzien van de vergadering der Kamers van de Staten-Generaal is bepaald in artikel 91.

Art. 121. De leden der Staten stemmen volgens eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen die benoemen.

Art. 122. Omtrent het raadplegen en stemmen gelden de regels in artikel 95—97 ten aanzien van de Kamers der Staten-Generaal voorgeschreven.

TWEEDE AFDEELING.

Van de magt der Staten-Provinciaal.

Art. 123. De Staten dragen de kosten van hun bestuur, zooveel het rijks-bestuur is, voor aan den koning, die ze in 't geheel ter goedkeuring op de begrooting der staatsbehoeften brengt.

De begrooting der enkel provinciale of huishoudelijke uitgaven, door de Staten opgemaakt, behoeft 's konings goedkeuring.

Provinciale belastingen tot dekking dezer uitgaven, door de Staten aan den koning voorgedragen, vereischen bekrachtiging door de wet.

Art. 124. De Staten worden belast met de uitvoering der wetten en koninklijke bevelen, betrekkelijk tot die takken van algemeen binnenlandsch bestuur, welke de wet zal aanwijzen, en zoodanige andere bovendien, welke de koning goedvindt hun op te dragen.

Art. 125. Aan de Staten wordt de regeling en het bestuur van het provinciaal huishouden door de wet overgelaten.

Behoudens de voorschriften in art. 123, moeten alle zoodanige reglementen en verordeningen, als zij voor het algemeen provinciaal belang noodig oordeelen te maken, aan de goedkeuring van den koning worden onderworpen.

Art. 126. Zij trachten alle geschillen tusschen plaatselijke besturen in der minne bij te leggen.

Indien zij daarin niet kunnen slagen, dragen zij het geval, zoo het een geschil van bestuur is, ter beslissing voor aan den koning.

Art. 127. De magt des konings, om de besluiten der Staten, die met de algemeene wetten of het algemeen belang strijdig mogten zijn, te schorsen of te vernietigen, wordt bij de wet geregeld.

Art. 128. De Staten mogen de belangen van hunne provinciën en derzelver ingezetenen bij den koning en de Staten-Generaal voorstaan.

Art. 129. De Staten benoemen uit hun midden een collegie van Gedeputeerde Staten, waaraan, volgens de regels, door de wetten te stellen, het dagelijksch beleid der zaken en de uitvoering der algemeene wetten wordt opgedragen, en zulks hetzij de Staten zijn vergaderd of niet.

Art. 130. De koning stelt in alle provinciën commissarissen aan, belast met het toezigt over de verrigtingen der Staten, en met de uitvoering der verdere koninklijke bevelen.

Deze commissarissen zitten voor in de vergadering der Staten, en in die der Gedeputeerde Staten, en hebben eene raadgevende stem.

DERDE AFDEELING.

Van de plaatselijke gemeentebesturen.

Art. 131. De zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der plaatselijke gemeente-besturen worden, nadat de Provinciale Staten zijn gehoord, bij de wet geregeld, met in-acht-neming der volgende voorschriften.

Art. 132. Aan het hoofd der gemeente staat een raad, welks leden door de ingezetenen, bij de wet aan te wijzen, voor een bepaald aantal van jaren worden verkozen.

De wet kan verordenen, dat de voorzitter door den koning worde benoemd.

Art. 133. Aan den raad wordt de regeling en het bestuur van het gemeentelijk huishouden overgelaten.

Op de verordeningen, welke hij te dien aanzien maakt, en aan de Provinciale Staten moet mededeelen, is de bepaling van art. 127 toepasselijk.

Art. 134. De besluiten der plaatselijke besturen, rakende de beschikking over gemeente-eigendom en zoodanige andere burgerlijke regtshandelingen, welke de wet aanwijst, alsmede de begrootingen van inkomsten en uitgaven, worden aan de goedkeuring der Provinciale Staten onderworpen.

Art. 135. Het besluit van een gemeentebestuur tot oplegging eener belasting wordt voorgedragen aan de Provinciale Staten, die van hun onderzoek verslag doen aan den koning, zonder wiens goedkeuring geene plaatselijke belasting kan worden ingevoerd.

De wet geeft algemeene regels ten aanzien der plaatselijke belastingen.

Art. 136. Zij regelt ook het opnemen en sluiten der plaatselijke rekeningen.

Art. 137. De gemelde besturen mogen de belangen van hunne plaatsen en derzelver ingezetenen bij den koning en de Staten hunner provinciën voorstaan.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de justitie.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene beschikkingen.

Art. 138. Er wordt alomme in de Nederlanden regt gesproken in naam des konings.

Art. 139. Er is een algemeen wetboek van burgerlijk regt, van koophandel, van strafregt, van burgerlijke regts- en strafvordering, en van de zamenstelling der regterlijke magt.

De wet regelt insgelijks het regtsgebied over het krijgsvolk.

Zij regelt ook de regtspraak over verschillen en overtredingen in zake aller belastingen.

Art. 140. Niemand kan van zijn eigendom worden ontzet, dan ten algemeenen nutte, in elk geval door eene wet te verklaren, en tegen voorafgaande schadeloosstelling.

De uitzonderingen op het vereischte der verklaring in elk geval door eene wet, ten behoeve van vestingbouw, en den aanleg, het herstel of onderhoud van dijken, worden door eene algemeene wet geregeld.

Noch het vereischte der voorafgaande verklaring door eene wet, noch dat van voorafgaande schadeloosstelling kan worden ingeroepen in de gevallen van oorlog, brand of watersnood, die onverwijlde in-bezit-neming mogten vorderen, onverminderd het regt op schadeloosstelling.

Art. 141. Alle twistgedingen over eigendom of daaruit voortspruitende regten, over schuldvordering en andere burgerlijke regten, behooren bij uitsluiting tot de kennis van de regterlijke magt. Aan haar behoort insgelijks, behoudens de uitzonderingen,

door de wet te bepalen, de beslissing over politische regten.

Art. 142. De regterlijke magt wordt alleen uitgeoefend door regtbanken, welke de wet instelt.

Art. 143. Niemand kan tegen zijnen wil worden afgetrokken van den regter, dien de wet hem toekent. De wet regelt de wijze, waarop geschillen, over bevoegdheid tusschen de administratieve en regterlijke magt ontstaan, worden beslist.

Art. 144. Behalve het geval, dat iemand op heeter daad wordt betrapt, en de gevallen bij de wet voor het krijgsvolk bepaald, mag niemand in hechtenis worden genomen, dan op een bevel van den regter, dat de redenen der aanhouding vermeldt, en bij of onmiddellijk na de aanhouding moet worden beteekend aan dengenen, tegen wien het is gerigt.

De wet bepaalt den vorm van dit bevel, en den tijd, binnen welken alle aangeklaagden moeten worden verhoord.

Art. 145. Wanneer een ingezeten, in buitengewone omstandigheden, door het politiek gezag mogt worden geärresteerd, is hij, op wiens bevel zoodanige arrestatie heeft plaats gehad, gehouden daarvan terstond kennis te geven aan den plaatselijken regter, en hem voorts den geärresteerde binnen den tijd van drie dagen over te leveren.

De criminele regtbanken zijn verpligt, elk in haar ressort, te zorgen, dat zulks stiptelijk worde nagekomen.

Art. 146. Niemand mag in de woning van een ingezeten zijns ondanks treden, dan op last van eene magt, daartoe bij de wet bevoegd verklaard, en volgens de vormen daarbij bepaald.

Art. 147. Het geheim der aan de post of andere openbare instellingen van vervoer toevertrouwde brieven is onschendbaar, tenzij op last des regters in de gevallen bij de wet omschreven.

Art. 148. Op geene misdaad mag ten straf gesteld worden de verbeurdverklaring der goederen, den schuldige toebehoorende.

Art. 149. Alle vonnissen moeten de gronden, waarop zij rusten, en in strafzaken de artikelen der wet, waarop de veroordeeling rust, vermelden, en met open deuren worden uitgesproken.

TWEEDE AFDEELING.

Van den Hoogen Raad en de regtbanken.

Art. 150. Er bestaat voor het geheele rijk een opperste geregtshof onder den naam van Hoogen Raad der Nederlanden, waarvan de leden door den koning, zooveel mogelijk uit de verschillende provinciën, worden benoemd.

Art. 151. De leden der Staten-Generaal, de hoofden der departementen van algemeen bestuur, de gouverneurs-generaal of de hooge ambtenaren onder een anderen naam met gelijke magt bekleed in de koloniën of bezittingen des rijks in andere werelddeelen, de leden van den Raad van State en de commissarissen des konings in de provinciën, staan, wegens ambts-misdrijven ter vervolging, hetzij van 's koningswege, hetzij van wege de Tweede Kamer, te regt voor den Hoogen Raad.

Art. 152. Bij de wet wordt bepaald welke andere ambtenaren en leden van hooge collegiën, wegens ambts-misdrijven, voor den Hoogen Raad te regt staan.

Art. 153. De Hooge Raad oordeelt over alle actiën, waarin de koning, de leden van het koninklijke huis of de staat als gedaagden worden aangesproken, met uitzondering der reële actiën, die voor den gewonen regter worden behandeld.

Art. 154 De Hooge Raad heeft het toezigt op den geregelden loop en de afdoening van regtsgedingen, mitsgaders de nakoming der wetten bij de instellingen van regterlijke magt, en kan derzelver handelingen, dispositiën en vonnissen, daarmede strijdig, vernietigen en buiten effect stellen, volgens de bepaling door de wet daaromtrent te maken.

Art 155. De leden van den Hoogen Raad, van de hoven, zoo er zijn, van de regtbanken van eersten aanleg en de hoofden van het openbaar ministerie bij die collegiën, worden voor hun leven aangesteld.

Al deze en de zoodanige, die voor een bepaalden tijd zijn aangesteld, kunen worden afgezet of ontslagen bij regterlijke uitspraak, in de gevallen bij de wet te bepalen. Zij kunnen, op eigen verzoek, door den koning worden ontslagen.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van de godsdienst.

Art. 156. Ieder belijdt zijne godsdienstige meeningen met volkomen vrijheid.

Art. 157. Aan alle kerkgenootschappen in het rijk wordt gelijke bescherming verleend.

Art. 158. De belijders der onderscheidene godsdiensten genieten alle dezelfde burgerlijke en politische voorregten, en hebben gelijke aanspraak op het bekleeden van waardigheden, ambten en bedieningen.

Art. 159. Alle openbare oefening van godsdienst wordt toegelaten, voor zoo verre die niet kan worden geacht eenige stoornis aan de publieke orde en rust te zullen toebrengen.

Art. 160. De tractementen, pensioenen en andere inkomsten, van welken aard ook, die in 1814 door de onderscheiden godsdienstige gezindheden of derzelver leeraars genoten werden, blijven aan dezelve gezindheden verzekerd.

Aan de leeraars, welke tot nog toe uit 's lands kas geen, of een niet toereikend tractement genieten, kan een tractement toegelegd, of het bestaande vermeerderd worden.

Art. 161. De koning waakt, dat alle kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den staat.

Art. 162. De kerkgemeenten hebben de vrije keus harer leeraren, en het regt van briefwisseling met hare hoofden, gelijk dat om hunne kerkelijke voorschriften af te kondigen, behoudens de verantwoordelijkheid volgens de strafwet.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van de finantiën.

Art. 163. Geene belastingen kunnen ten behoeve van 's lands kas worden geheven, dan uit kracht van eene wet.

Art. 164. Geene privilegiën kunnen in het stuk van belastingen worden verleend.

Art. 165. De nakoming der verbindtenissen van den staat jegens zijne schuldeischers wordt gewaarborgd.

Art. 166. Het gewigt en gehalte der muntspeciën, zoowel als derzelver waarde, wordt door de wet geregeld.

Art. 167. Het toezigt en de zorg over de zaken van de munt, met den aankleve van dien, en de beslissing der quaestiën over het allooi, essai en wat dies meer zij, worden opgedragen aan een collegie, onder den titel van Raden en Generaalmeesters van de Munt, achtervolgens zoodanige instructiën als bij de wet zullen worden vastgesteld.

Art. 168. Er zal eene Algemeene Rekenkamer zijn, welker taak door de wet wordt geregeld.

Zij zal inzonderheid worden belast met het staven van de cijfers der rekening, die volgens art. 116 aan de Staten-Generaal moet worden gedaan.

Bij vacature zendt de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene opgave van drie personen aan den koning, welke daaruit kiest.

Op de leden der Rekenkamer, wier bezoldiging wordt geregeld door de wet, is art. 154 toepasselijk.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van de defensie

Art. 169. Het dragen der wapenen tot handhaving der onafhankelijkheid van den Staat en tot beveiliging van zijn grondgebied, zoo wel te land als ter zee, blijft een der eerste pligten van alle ingezetenen.

Art. 170. Vreemde troepen worden niet dan met gemeen overleg des konings en der Staten-Generaal in dienst genomen.

Art. 171. Er is steeds eene nationale militie, zoo veel mogelijk zamen te stellen uit vrijwilligers, op de wijze als bij de wet wordt bepaald, om te dienen, hetzij te land, hetzij ter zee.

Art. 172. Bij gebrek aan genoegzame vrijwilligers wordt de militie voltallig gemaakt door loting uit de ingezetenen: die op den eersten januari van elk jaar in hun twintigste jaar zijn.

Art. 173. Zij, die aldus in de militie te land zijn ingelijfd, worden, in vredestijd, na eene vijfjarige dienst ontslagen.

Is de staat in oorlog, zoo kan eene wet, jaarlijks te vernieuwen, hen tot langere dienst verpligten.

Art. 174. De militie te land komt, in gewone tijden, jaarlijks eenmaal te zamen, om, gedurende niet langer dan zes weken, in den wapenhandel te worden geoefend.

De koning kan een deel, door de wet te bepalen, doen zamenblijven,

Art. 175. In geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden, kan de koning de geheele militie te land buitengewoon bijeenroepen.

Ter zelfden tijd roept de koning de Staten-Generaal bijeen, opdat eene wet het zamenblijven der geheele militie, zoo veel noodig, bepale.

Art. 176. De lotelingen bij de militie te land mogen niet dan met hunne toestemming naar de overzeesche bezittingen worden gezonden.

Art. 177. De verpligte dienst ter zee wordt door de wet op de militie geregeld.

Art. 178. Alle de kosten voor de legers van het rijk worden uit 's lands kas voldaan.

De inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk, de transporten en leveranciën, van welke aard ook, aan 's konings legers of vestingen, kunnen niet ten laste van een of meerdere inwoners of gemeenten worden gebragt.

Zoo door onvoorziene omstandigheden zoodanige transporten of leveranciën van bijzondere personen of gemeenten worden gevorderd, zal het rijk dezelve te-gemoet-komen en, op den voet bij de reglementen bepaald, schadeloos stellen.

De uitzonderingen voor tijden van oorlog regelt de wet.

Art. 179. In de plaatselijke gemeenten worden schutterijen opgerigt, tot behoud der inwendige rust.

Zij dienen in tijd van gevaar en oorlog tot verdediging des vaderlands.

Art. 180. Het getal en de inrigting der militie, zoowel als der schutterijen, worden geregeld bij de wet.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van den waterstaat.

Art. 181. De koning heeft het oppertoezigt over alles wat betreft den waterstaat van het koningrijk, de wegen en bruggen daaronder begrepen, zonder onderscheid of de kosten daarvan worden betaald uit 's lands kas, dan op eene andere wijze gevonden.

Art. 182. De wet regelt het algemeen en het bijzonder bestuur van den waterstaat in den bovengemelden omvang.

TIENDE HOOFDSTUK.

Van het onderwijs en het armbestuur.

Art. 183. De inrigting van het publiek onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, door de wet geregeld.

Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid des onderwijzers en het toezigt der overheid, beide door de wet te regelen.

De koning doet van den staat der hooge, middelbare en lagere scholen aan de Staten-Generaal jaarlijks een uitvoerig verslag geven.

Art. 184. Het armbestuur is een onderwerp van aanhoudende zorg der regering en wordt door de wet geregeld. De koning doet van de verrigtingen dienaangaande jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven.

ELFDE HOOFDSTUK.

Van veranderingen en bijvoegselen.

Art. 185. In geval in het vervolg eenige verandering of bijvoeging in de grondwet noodig mogt zijn, moet deze noodzakelijkheid bij eene wet verklaard, en de verandering of bijvoeging zelve duidelijk aangewezen en uitgedrukt worden.

Art. 186. Bij afkondiging dier wet, welke tevens den tijd der nieuwe verkiezingen, voor de Tweede Kamer in dubbelen getale, bepaalt, worden beide Kamers ontbonden.

Art. 187. Tot overweging der bij die wet voorgestelde veranderingen komen de nieuwe Kamers zamen in vereenigde zittingen.

De vergadering mag over die voorstellen geen besluit nemen, tenzij twee derden harer leden tegenwoordig zijn.

De besluiten worden bij eene meerderheid van twee derde der tegenwoordige leden opgemaakt. Zij strekken om de voorgestelde veranderingen, zoo als zij zijn voorgesteld, geheel of ten deele aan te nemen of af te keuren.

Voor het overige wordt gevolgd hetgeen over het maken der wetten is bepaald, met dien verstande, dat op de vereenigde vergadering toepasselijk is hetgeen art. 100 ten aanzien der beide Kamers afzonderlijk voorschrijft.

Art. 188. Na aanneming of afkeuring der veranderingen in de grondwet worden de Kamers ontbonden, en aanstonds nieuwe verkiezingen bevolen.

Art. 189. Geene verandering in de grondwet of in de erfopvolging mag gedurende een regentschap worden gemaakt.

Art. 190. De veranderingen of bijvoegselen in de grondwet, door den koning en de Staten-Generaal vastgesteld, worden plegtig afgekondigd, en bij de grondwet gevoegd.

ADDITIONEELE BEPALINGEN.

Art. 1. Alle bestaande autoriteiten blijven voortduren, totdat zij door andere, volgens deze grondwet, zijn vervangen.

Alle wetten en naar de grondwet van 1815 en 1840 verbindende reglementen en besluiten, thans in werking, blijven tot aan de invoering der nieuwe grondwettige orde gehandhaafd.

Art. 2. De heerlijke regten, betreffende voordragt of aanstelling van personen, worden zonder schadeloosstelling afgeschaft.

De afschaffing der overige heerlijke regten wordt door de wet geregeld.

Art. 3. De voorstellen:

1o. der wet regelende het kiesregt en de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer;

2o. van provinciale en plaatselijke gemeentewet;

3o. tot afschaffing der heerlijke regten;

worden voorgedragen in de eerste zitting der Staten-Generaal, volgende op de afkondiging der veranderingen in de grondwet.

De ontwerpen van wet, betreffende de verantwoordelijkheid der ministers, de nieuwe regterlijke inrigting, het onderwijs en armbestuur worden zoo mogelijk in diezelfde zitting, en in allen geval niet later dan in de daarop volgende, voorgesteld.

Art. 4 bevat het voorloopig kiesreglement, hiernevens gevoegd.

VOORLOOPIG KIESREGLEMENT.

(*Art. 4 der additionele bepalingen.*)

Art. 1. Bij afkondiging der veranderingen in de grondwet houden beide Kamers der Staten-Generaal van regtswege op te bestaan.

Art. 2. De leden der nieuwe Kamers zullen worden gekozen, ten getale van 68 voor de Tweede, en van 34 voor de Eerste Kamer, door kiezersvergaderingen, bestaande uit hen, die, volgens de reglementen voor de stedelijke besturen en op de zamenstelling der provinciale staten, de vereischten bezitten om tot kiezers te worden benoemd.

Art. 3. Terstond na de afkondiging bovengemeld houden de plaatselijke besturen zich met de herziening der laatst vastgestelde lijsten van verkiesbaren bezig. Zij doen die, herzien, vóór den .... ter inzage van het publiek leggen.

Art. 4. Binnen vijf dagen na de kennisgeving, dat de lijsten ter visie zijn gelegd, dienen de ingezetenen hunne bezwaren, bij geschrift, vrij van zegel, aan het plaatselijk bestuur in.

(*Zie verder het bijvoegsel.*)

Te Arnhem bij G. J. THIEME, Boekdrukker.

Vervolg der

Arnhemsche Courant,

van Maandag 17 *April* 1848.

Art. 5. Over deze bezwaren en de juistheid der lijsten in het algemeen wordt door den stedelijken of gemeenteraad ten spoedigste beslist; zoodat de lijsten vóór den .... kunnen zijn gesloten, en op nieuw ter algemeene kennisgeving gelegd.

Art. 6. De gemeente-besturen ten platten lande zenden onmiddellijk afschrift der geslotene lijsten aan het bestuur der hoofdplaats van het kiesdistrict, waarin hunne gemeenten zijn vervat.

Art. 7. De kiezersvergaderingen worden, na voorafgaande oproeping der kiezers, gehouden in de steden, en ten platten lande in de hoofdplaatsen der tegenwoordige kiesdistricten, op den . . .

Elk kiezer ontvangt, nevens zijn brief van óproeping, twee stembriefjes ter invulling.

Art. 8. De burgemeester der stad of plaats, of die hem volgens de reglementen bij ontstentenis vervangt, is voorzitter der vergadering; de twee jongste leden van den stedelijken of gemeenteraad zijn stemopnemers; één der laatsten teekent de namen van elken kiezer, die een stembiljet in de bus komt doen, de ander, bij het ledigen der bus, de uitgebragte stemmen op.

Art. 9. Na afloop der stemopneming wordt het proces-verbaal, staande de vergadering, opgemaakt, en, na voorlezing, door den voorzitter met de twee stemopnemers geteekend.

Het behelst:

1o. de namen der kiezers, die gestemd hebben;

2o. de namen der personen, op wie stemmen zijn uitgebragt, en het getal der op ieder uitgebragte stemmen.

De kiesvergadering kan besluiten, dat alleen het tweede gedeelte zal worden voorgelezen.

Art. 10. Afschrift van het proces-verbaal wordt aanstonds ter visie gelegd van elk ingezeten, aan de Gedeputeerde Staten gezonden, en, hetzij in een openbaar nieuwspapier, hetzij afzonderlijk, gedrukt.

Art. 11. Er zijn twee stembussen; ééne voor de verkiezing van leden der Tweede, de andere voor die van leden der Eerste Kamer.

Art. 12. Elk kiezer benoemt twee afgevaardigden ter Tweede, en éénen ter Eerste Kamer.

Art. 13. Elke provincie wordt verdeeld in zooveel hoofdkiesdistricten, als de bevolking het getal van 90,000 malen bevat. Te weten:

Noord-Braband in	5
Gelderland	» 4
Zuid-Holland	» 6
Noord-Holland	» 5
Zeeland	» 2
Utrecht	» 2
Vriesland	» 3
Overijssel	» 2
Groningen	» 2
Drenthe	» 1
Limburg	» 2
	34

Art. 14. De namen van hen, op wie binnen elk hoofdkiesdistrict stemmen zijn uitgebragt, en het getal dier stemmen, worden door de Gedeputeerde Staten vergaderd, en, bij afzonderlijk proces-verbaal voor elk' hoofdkiesdistrict, zoo spoedig mogelijk openbaar gemaakt.

Art. 15. Hij, die in elk hoofdkiesdistrict de meeste stemmen heeft, is tot afgevaardigde benoemd.

Hij, die in elk hoofdkiesdistrict, voor het lidmaatschap der Tweede Kamer, na den eerstbenoemde de meeste stemmen heeft, is de tweede benoemde afgevaardigde.

Bij gelijkheid van stemmen is de oudste in jaren benoemd.

Art. 16. Hij, die volgens het voorgaande artikel is gekozen, ontvangt van de Gedeputeerde Staten een door den voorzitter geteekend uittreksel van het in artikel 14 bedoelde proces-verbaal, waaruit blijkt, hoe de stemmen verdeeld zijn geweest.

Dit uittreksel is de geloofsbrief van den afgevaardigde, waarnevens hij aan de Kamer overlegt:

1o een uittreksel uit de registers van geboorte of bij gemis, eene acte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken;

2o. eene verklaring van het hoofd van het bestuur zijner woonplaats, ten blijke dat hij is ingezeten van het rijk;

3o. eene door hem zelven af te geven verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen, die hij bekleedt.

Art. 17. De gekozene, niet genegen om de benoeming aan te nemen, geeft daarvan ten spoedigste kennis aan de Gedeputeerde Staten, welke de plaatselijke besturen van het hoofd-kiesdistrict gelasten, binnen den kortst mogelijken tijd eene nieuwe verkiezing te doen plaats hebben.

Art. 18. Mogt iemand in meer dan één hoofdkiesdistrict, of tegelijk voor de Tweede en Eerste Kamer zijn gekozen, dan verklaart hij, dadelijk na ontvangst van het in art. 16 bedoelde uittreksel, schriftelijk aan de Gedeputeerde Staten, welke dier benoemingen hij aanneemt. De Gedeputeerde Staten nemen hierop, voor de andere plaats, gelijken maatregel, als in het geval van het voorgaande artikel.

Art. 19. Om tot lid der Tweede Kamer verkiesbaar te zijn, wordt geene andere voorwaarde gevorderd, dan dat men Nederlander, ingezeten van het rijk, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten zij, en den ouderdom van dertig jaren hebbe vervuld.

De schatpligtigheid van den kiezer wordt tot de verkiesbaarheid niet gevorderd.

Art. 20. Verkiesbaarheid tot lid der Eerste Kamer onderstelt het bezit derzelfde voorwaarden, behalve dat men den ouderdom van veertig jaren hebbe vervuld, en in de directe belastingen, met uitzondering van het patentregt, ten minste tusschen *f* 800 en *f* 1200 drage, naar de provinciale onderscheiding in bijgevoegde tabel aangewezen. Namelijk in

Zuid- en Noord-Holland, Zeeland, Utrecht en Vriesland	*f* 1200.
Overijssel	» 1100.
Groningen	» 1000.
Noord-Braband en Drenthe.	» 900.
Gelderland en Limburg	» 800.

Art. 21. In elke provincie houden de Gedeputeerde Staten zich, terstond na afkondiging der veranderingen in de grondwet, bezig met opmaking van de lijst van hen, die, naar het voorgaande artikel, tot afgevaardigden der Eerste Kamer verkiesbaar zijn. Deze lijst vermeldt bij elken naam het geboortejaar van den verkiesbare, en de plaatsen, waar hij zijne belastingen betaalt.

Art. 22. De lijst wordt, bij afschrift, in alle steden en hoofdplaatsen van kiesdistricten der provincie gedurende ... dagen ter visie gelegd.

Art. 23. Bezwaren tegen de lijst moeten binnen ... dagen, bij geschrift, vrij van zegel, aan de Gedeputeerde Staten zijn ingediend.

Art. 24. De Gedeputeerde Staten de lijst na onderzoek der bezwaren, zoo als zij zullen vinden te behooren, hebbende verbeterd, sluiten dien vóór den .....

Zij brengen de gesloten lijst terstond door middel van het provinciale blad of een openbaar nieuwspapier ter kennis van het publiek.

Art. 25. Aan de kiezers wordt herinnerd, dat men, om tot lid van eene der Kamers verkiesbaar te wezen, niet behoeft ingezeten der provincie, waar men wordt gekozen, te zijn.

Art. 26. Na opening der Staten-Generaal bekleedt in elke Kamer de oudste van jaren den voorzittersstoel. Hij benoemt drie commissiën, elke van drie leden, tot onderzoek der geloofsbrieven. Na afloop van dat onderzoek, althans zooveel het dadelijk, zonder uitstel, ten einde kan worden gebragt, maakt de Kamer, uit de toegelatene afgevaardigden zamengesteld, eene lijst op van drie leden, aan den koning ter benoeming van den voorzitter aan te bieden. De Kamer houdt zich vervolgens, totdat zij nieuwe bepalingen heeft vastgesteld, aan het laatst vastgestelde reglement van orde der vorige Kamer.

Aldus voorgesteld door de commissie, benoemd bij koninklijk besluit van 17 maart.

's Hage, 11 april 1848. THORBECKE, *president.*

DIRK DONKER CURTIUS.
J. M. DE KEMPENAER.
L. C. LUZAC.

(*De Memorie van Toelichting zullen wij in ons nommer van morgen mededeelen.*)

Mengelwerk.

Regtstreeksche verkiezingen.

(*Overgenomen uit het Weekblad van den Helder en het Nieuwe Diep.*)

Wij zouden verschooning vragen aan onze lezers, dat wij ten derden male op hetzelfde onderwerp terugkwamen, zoo niet dat onderwerp hoogst belangrijk ware in den tegenwoordigen tijd en zoo wij niet daartoe eenen dadelijke aandrang vonden in een hoofdartikel van het *Handelsblad* van 25 maart jl.

Het *Handelsblad* zegt wel „*in beginsel* zijn wij voor regtstreeksche verkiezingen," maar draait en waggelt in zijne redeneringen tusschen deze en verkiezingen met één trap op eene wijze, die het zeer twijfelachtig maakt, of hij per slot voor ons land meer voor het eene, dan voor het andere is.

Wij willen niet ontveinzen, dat wij in zulke gewigtige oogenblikken, als wij thans beleven, zoodanige wijfeling beneden de waardigheid achten van elk blad, dat zich aan staatkundige beschouwingen wijdt; maar in het bijzonder van een blad, dat algemeen verspreid, eenen grooten invloed op de publieke opinie kan uitoefenen; dat te wel gevestigd is, om uit vrees van eenige abbonnementen te verliezen, zijne overtuiging niet onbewimpeld uit te spreken. Die overtuiging kan slechts één zijn en wat men ook kieze, dat verdedige men, dat bevele men aan. Voor de verkiezingen met éénen *trap* zou pleiten, dat waarom de stemgeregtigden slechts kiezers te benoemen hebben en de keuze der vertegenwoordiging aan deze kiescollegiën verblijft, de *census* lager kan worden gesteld, dan bij de meer gewigtige directe-verkiezingen het geval is.

Waar ligt de kracht van dit argument? Zijn er honderd, die bevoegd en geschikt en in staat zijn, om te kiezen, waarom zal men dan quasi aan vijf honderd eene stem geven, om eerst weder die honderd te laten benoemen, die de keuze moeten doen? Men zal vier honderd personen eene nietsbeteekende formaliteit laten vervullen; men zal hen, als kinderen, met een verguld papiertje blij willen maken. Die tijd is voorbij; de burgers zijn wakker en wijs genoeg geworden, om zich op die wijze niet te laten misleiden. Ben ik rijp om te kiezen, laat mij zelf kiezen; ben ik niet rijp, geef mij geen kiesregt; maar om mij schijnbaar een regt te geven, dat niets beduidt, is eene bespotting; het rust op de veronderstelling, dat ik te dom en te onverstandig ben, om het bedrog te bemerken en dat is ergerlijk.

Volgens het *Handelsblad* zou voor eene trapsgewijze verkiezing pleiten, dat van eene verkiezing in drie of vier trappen tot eene regtstreeksche, de sprong wel wat heel groot zou zijn. De sprong is zeker groot. Het is de sprong van de leugen tot de waarheid. Elke verkiezing bij trappen is een leugen, als men eene vertegenwoordiging wil van hen die regt hebben om te kiezen. Het is een bedrog, dat men aan hen pleegt. Dat bedrog, is grooter naarmate men meer trappen daarstelt. Welnu! wij willen geen leugen, geen bedrog meer; wij willen eene vertegenwoordiging, die waarheid is. Wij willen breken met de gebreken onzer staats-instellingen; het is ons niet te doen om achterlappen op een versleten schoen. Wij willen nieuwe schoenen.

En is de natie nog niet rijp voor regtstreeksche verkiezingen? Eene natie, die thans, nu overal onrust en beweging heerscht, rustig blijft. Moet eene natie eerst tot oproer overslaan, voor men haar voor regtstreeksche verkiezingen rijp acht? of is hare kalmte, hare bedaardheid, hare gehechtheid aan het vorstelijk stamhuis niet een bewijs, dat zij meer dan ieder andere, voor regtstreeksche verkiezingen geschikt is, dat zij die verkiezingen niet tot in de laagste klassen der maatschappij wil doorgedreven hebben, dat zij niet in de nadeelen van elke overdrijving zal vallen?

De regtstreeksche verkiezingen zouden tegenkanting bij de Kamer ondervinden.

Wat zou de Tweede Kamer vermogen, indien de koning zich met de wenschen der natie vereenigde? Niets; evenmin als de Eerste Kamer, wier verregaande onbeduidendheid in deze gewigtige oogenblikken in het helderste licht is gesteld, daar bij alle hervormingen, noch de koning noch de natie zich om hare stem schijnt te bekreunen.

Maar opdat de Tweede Kamer zich niet verzette, moet ook de gansche natie haren wil toonen, moet ieder, die het wel met zijn vaderland meent, voor zijn gevoelen uitkomen! Men bedenke wel, dat de Kamer, indien zij te gelijkertijd koning en natie in eenen wensch zich ziet vereenigen, niet de rust en de veiligheid van den staat op het spel zal zetten, om trapsgewijze verkiezingen te handhaven. Het is thans vooral geen tijd van stilzitten en de handen slap in den schoot te laten hangen, om later, even als in 1840 en 1845, wegens eene mislukte grondwets-herziening te morren en te pruttelen. De koning heeft getoond het goede te willen, toen *hij* de grondwets-herziening opdroeg aan eene vereeniging van mannen, die het algemeen vertrouwen verdienden, en thans moge onze gerustheid voor de toekomst geschokt zijn, nu wij eenen THORBECKE niet in den ministerraad zien opgenomen en de vrees geboren worden, dat reeds eene reactie begint te werken, dat verkeerde raadgevers het oor des konings bemagtigd hebbend, laat de natie toonen, wat zij wenscht en de koning zal voor hare stem niet doof zijn, en ieder die hem van het volk mogt aftrekken, van zich verwijderen. Wij zullen den koning een steun geven tegen hen, die hem omringen en met behoud van het koningschap en het koninklijk stamhuis, rust, orde, eensgezindheid, het heil van ons vaderland bevorderen.

Ingezonden Stukken.

De belasting op de eerste levensbehoeften.

Door 41 slagters te Rotterdam is een verzoekschrift aan den *Koning* gerigt, om den uitvoer van het vee te belemmeren en den *accijns* op het geslagt te houden, zoo doende het vleesch goedkoop, *stads* en *'s landskas* in staat te houden, dat men binnen en buitenlandsche vijanden kon afwachten en in ontzag houden. Dit request heeft men laten drukken (BELLE, Rotterdam 1848) en veilt het bij de straat rond.

De redenering ten betooge van dit verzoek is te verward en langdradig om hier behandeld te worden. Ik wil echter kortelijk de gevolgen nagaan van den voorslag, in dat request den koning aanbevolen. Op den uitvoer van elk rund zal eene belasting moeten gesteld worden van 25 gulden, van een kalf 7, van een schaap 3. Dewijl nu door den vermeerderden aanfok het getal rund- en ander vee in ons land te groot is voor het verbruik, zal elk stuks vee zoo veel in waarde verminderen als de belasting zal bedragen, bij voorbeeld voor het rund 25 gulden. Vele zouden door de plotselinge vermindering hunner bezitting en de overigens drukkend blijvende belasting ten gronde gerigt worden. Na dezen schok houdt dit echter op, en in het volgend jaar stond de aanfok stil, men weidt niet meer vet, maar melkt,

wederom zal men verpligt zijn het vleesch naar evenredigheid van kaas en boter te betalen. Het is dus noodig een tweede wet te maken om den uitvoer van kaas en boter te belasten, ten einde goedkoop vleesch te eten, men eet, dan tevens goedkoop kaas en boter. De landman zal nu niet meer kunnen bestaan, en van de landerijen pogen te trekken wat hij kan om zijn treurig lot staande te houden. Het land wordt alzoo uitgeput, en verliest ook even als de anderen, deszelfs waarde, en terwijl de bezitting alzoo in waarde afneemt levert het voor minderen bestaan, terwijl voor meerderen behoefte is. De armoede neemt toe, de landerijen worden uitgeput en verarmd, en zoo zou men spoedig een tweede *Ierland* kunnen maken, van het vroeger zoo gezegend land onzer vaderen.

Het baart verwondering, hoe men zulk een verzoek heeft kunnen doen, en hiermede langs de straten rondloopt; een verzoek om een product waar wij overvloed van hebben, en dat wij naar buiten kunnen uitvoeren, in waarde te doen verliezen.

Er is echter iets dat ons licht geeft. Men wil tevens hierbij den accijns behouden, men noemt het zelfs »de regering misleiden" hierop aan te dringen. — Juist, heeren slagters! wanneer de accijns wordt afgeschaft, dan is *het smokkelen gedaan*. — Juist, laat ons de ambtenaren blijven betalen om over u te waken, en gij in de gelegenheid om door oneerlijke verdiensten u te verrijken, terwijl eene geheele bevolking voor dit doel langzamerheid vernietigd moet worden. Maar indien gij, om dit doel te bereiken, uw request hebt laten drukken, en daarom hetzelve bij de straat laat rondveilen, dan is dit eene schandelijke en lage handelwijs. Gij zoudt dan om een vuig eigenbelang te bevorderen, terwijl gij anderen opoffert, door opruijing pogen te verkrijgen, wat rede en oordeel voor het algemeen belang afkeuren. Maar de gegoede burgerstand zal over de pogingen van het gemeen om onrust te stoken weten te waken, en onrust weten voor te komen.

Wij hebben een ministerie, waarin de bij ons zoo geliefde namen LUZAC, SCHIMMELPENNINCK en D. DONKER CURTIUS voorkomen; met oplettendheid slaat men hunne daden gade, en wacht hen bij misvattingen eene sterkere afkeuring, dan de vroegere ministers, dewijl bij deze te-leur-stelling ontbrak. — Reeds ontvingen wij de belofte van den president van den raad »om de belasting op het »gemaal en geslagt beduidend te wijzigen" zonder blijdschap. Het zou, zoo als het in die woorden beloofd werd een halve maatregel zijn. Zie mijnheer SCHIMMELPENNINCK *to be or not to be*, neem de maatregel of neem ze niet, maar neem ze niet half. Vernietig de belasting, of doe er niets aan, want indien gij niet zoo handeldet, dan zouden van die hatelijke lasten ook nog vlekken aan *uwe* handen kleven. Doe nog meer. Vernietig niet alleen de belasting op *gemaal* en *geslagt*, maar ook die op *zout*, *turf* en *zeep*. Breng die belasting op *hen die ze betalen kunnen*, maar ontvang niet langer het geld van den arme en van den daglooner. Belast niet langer de bete broods van het kind dat er om schreit, geef het harde geld terug van den turf waarom het huisgezin van den arbeidsman zich verwarmt, en belast het zout niet langer waarin de armoede haar schamel stuk brood doopt om zich te voeden!

L A.

De stedelijke schutterij van 's Hertogenbosch.

Terwijl in de tegenwoordige omstandigheden in iedere stad van eenigen omvang, de stedelijke schutterijen zoo al niet georganiseerd, er voor 't minst eenige meerdere zorgen door de regeringen aan besteed worden, blijft die van 's Hertogenbosch in diepen slaap gedompeld. En toch is er misschien geene stad waar 't meer noodig is, haar op eenen goeden voet te hebben dan hier. Wel schijnt dit eenigzins wondersprenkig, dewijl een vrij groot garnizoen binnen onze muren gelegerd is; maar wij hebben 't aan Limburg gezien hoe schielijk en onverwachts die troepen soms elders hunne diensten moeten leenen en hoe spoedig hierdoor eene vesting voor een groot deel hare bezetting kan verliezen.

Bovendien mogen voor die van 's Hertogenbosch wel in tijds eenige maatregelen van voorzorg genomen worden. Wij kunnen moeijelijk over den toestand van die van andere steden oordeelen, daar een enkele blik op een battaillon ontoereikende is, om over deszelfs geoefendheid te oordeelen; doch dit weten wij, dat de stedelijke schutterij van 's Hertogenbosch in bedrevenheid en vaardigheid veel te wenschen overlaat. Ook ontbreekt bij een aantal harer leden de ware lust: niet zoozeer omdat zij tegen de werkzaamheden, die van hen gevorderd worden, opzien, dan wel omdat zoo weinig orde in het beheer heerscht. Immers de kleeding als anderzins is van hen, die wegens mindere gegoedheid buiten de mogelijkheid zijn, zich zelven te kleeden, over het geheel slecht; daar maar al te weinig op de reclames, welke bij herhaalde inspectiën omtrent een en ander, dat of onbruikbaar of ongeëvenredigd aan het ligchaam van den houder is, gelet wordt en soms maanden verloopen, alvorens de meest gegronde en noodzakelijkste behoeften vervuld worden.

Eveneens is het gelegen met het beboeten of straffen van hen, die bij iedere gelegenheid, dat de schutterij onder de wapenen komt, mankeren. Slechts zelden of nooit wordt een nalatige beboet of gestraft en dit geeft aan ieder den moed om desgelijks te handelen. Ook gelooven wij niet, dat er bij de 's Hertogenbossche schutterij eenig regt bestaan kan om hare leden wegens pligtverzuim te straffen. Trouwens waar geen wet is, bestaat geen overtreding en wij hebben menigmaal van dienstdoende schutters vernomen, dat zij ten eenemale onbekend waren met eenige bepalingen op overtredingen of nopens de pligten die als zoodanig op hen rusten. Van tijd tot tijd, worden eenige artikelen uit het stedelijk brandreglement aan de kompagniën voorgelezen; maar dit is ook het eenige punt omtrent hetwelk zij eenige instructie hebben ontvangen.

Noch bedilzucht, noch personaliteit bewoog ons tot de onderwerpelijke mededeeling. Alleen waar belang in de stad onzer inwoning noopte ons een enkel woord over hare schutterij te zeggen en den wensch te ontboezemen, dat vooral zoo spoedig doenlijk met de exercitiën een aanvang gemaakt worde, opdat de schutterij zoo veel mogelijk die vaardigheid en behendigheid zich eigen make, welke onontbeerlijk is, om in geval van nood, zoodanige diensten te bewijzen als billijkerwijze van haar gevorderd kan worden. Het schieten naar de schijf, dat tot hiertoe niet geschiedt, mag ook wel een punt van ernstige overweging worden.

Maar bovenal zij het toeleg, den ijver en de lust op te wekken, door te toonen, dat de regering zich aan haar gelegen laat liggen en te zorgen dat wettige reclames en klagten met onpartijdigheid behandeld en uit den weg geruimd worden. Ook zal daartoe veel bijdragen indien voor de kleedij en het equipement van minder vermogende schutters meer zorg gedragen wordt en zij niet genoodzaakt zijn, soms 3 en 4 malen, met hunne gewone pantalon, uit gebrek aan uniform, op inspectiën of exercitiën te verschijnen. Worden soortgelijke maatregelen genomen, en de omstandigheden schijnen ze maar al te zeer te vorderen, dan staan wij er borg voor, dat, even als zij dit in 1830 in ruime mate getoond heeft, de stedelijke schutterij van 's Hertogenbosch, ook thans bereid is de stad, en des gevorderd, het vaderland, de beste diensten te bewijzen. v. S.

Bezuinigingen.

Overtuigd van de noodzakelijkheid, om eene hervorming onzer staatsinstellingen met groote *bezuinigingen* te doen gepaard gaan en de lasten van het volk te verligten, hebben wij het nuttig geacht de middelen te doen kennen, die, naar onze meening, tot het beoogde doel zouden kunnen leiden. Deze zijn:

1o. Vermindering van het inkomen des konings met *twee derde*.

2o. Vermindering van het inkomen van den kroonprins niet *de helft*.

3o. Afschaffing van de Eerste Kamer.

4o. Afschaffing van de kanselarij der beide orden.

5o. Afschaffing van het kabinet des konings.

6o. Vermindering van het tractement van den minister van Buitenlandsche Zaken, en afschaffing van alle gezantschappen, welke door handelsagentschappen zouden kunnen vervangen worden.

7o. Vermindering van het aantal geregtshoven met zeven, of minstens zes.

8o. Verdeeling van het rijk in vier of hoogstens vijf departementen.

9o. Afschaffing van het theologisch onderwijs aan de hoogescholen.

10o. Afschaffing van de opperhoutvesterij.

11o. Afschaffing van de ministeriën van Eeredienst.

12o. Geene betaling aan andere geestelijken en kerken, dan aan dezulke, welke, ten gevolge van de opheffing der kerkelijke goederen, daarop billijk aanspraak kunnen maken.

13o. Vermindering van het aantal ambtenaren der belastingen, ten gevolge van de afschaffing der meeste accijnsen.

14o. Vermindering van het budget van oorlog met *drie* millioen.

15o. Vermindering van het tarief der reiskosten voor hooggeplaatste ambtenaren.

16o. Vermindering van die hooge pensioenen, welke niet op eene wettige wijze zijn verkregen.

Het spreekt van zelf, dat geschikte ambtenaren, die, ten gevolge van het toepassen van sommige der voorgestelde bezuinigingen, hun ambt zouden verliezen, later in andere betrekkingen zouden moeten worden geplaatst, en dat aan hen, in afwachting van plaatsing, wachtgeld zou moeten worden toegekend. Het geheele voordeel van de hier voorgestelde bezuinigingen zou zich dus niet dadelijk doen gevoelen.

Intusschen is het tijd, dat men handen aan het werk sla, en alle *luxe* uit de staatshuishouding worde gebannen. Het is tijd, dat men de blikken, welke op eenen hersenschimmigen vijand van buiten gevestigd zijn, rigte op den vijand, die zich in ons midden bevindt en *pauperisme* heet. Die vijand moet met alle mogelijke middelen bestreden worden. Een daarvan bestaat hierin, dat de staat geen gelden heffe, dan voor instellingen, die onmisbaar zijn, geen gelden, die productief zouden kunnen besteed worden, improductief vertere. En men zegge niet, dat er geene bezuinigingen kunnen gemaakt worden. Men mag thans niet meer vragen, of het *kan*; men behoort te zeggen: het *moet*. Velen zullen klagen, maar niemand met regt, als bij het maken van bezuinigingen geen persoon gespaard wordt en groot en klein daarin deelt.

Het deficit, dat, ongeacht de bezuinigingen, in 's rijks kas zou ontstaan, indien de meeste accijnsen afgeschaft werden (iets, wat ons volstrekt noodzakelijk toeschijnt) zou kunnen gedekt worden door:

a. de intrekking der wet, waarbij het vruchtgebruik van staatsdomeinen aan den prins FREDERIK DER NEDERLANDEN en aan zijne erfgenamen in de regte lijn is toegekend geworden.

b. een *income-tax*.

c. eene vermeerdering van het regt van successie.

d. de leden van het koninklijk huis in alle belastingen te doen deelen. DIXI.

Aan de Redactie.

Wij hebben in een paar dagbladen de oproeping van een ambtenaar gelezen aan zijne mede-ambtenaren, civile en militaire, om zijn edel voorbeeld te volgen, en vijf percent van hun inkomen voor dit jaar aan het land af te staan. Het bevreemdt ons wel eenigzins, dat de minister van Financiën tot heden toe, den naam van den edelmoedigen gever verzwegen heeft, want behalve dat van den heer VAN HALL, die zich zeker wel niet onder de klein gesalariëerden of minvermogende ambtenaren zal rangschikken en dus ook de schrijver van bedoeld artikel niet kan wezen, hebben wij te vergeefs in de *Staats-Courant* naar de erkenning van een' dergelijken afstand van inkomsten gezocht. — Nogmaals dat bevreemdt ons, en toch het zou al te flaauw zijn, indien het eene voorgewende edelmoedigheid ware. Doch hoe dit zij, waar of onwaar, de vraag is of de ambtenaren aan die oproeping gehoor moeten geven, en dan gelooven wij voor als nog, *niet*. Dat het vaderland geld noodig heeft, zal niemand betwijfelen, maar dan eerst wanneer de regering getoond heeft, het vertrouwen waardig te zijn, zal zij regt hebben nieuwe opofferingen van de burgers te vragen. Dan eerst wanneer de minister van Justitie de overtollige regtbanken en hoven zal hebben afgeschaft, de minister van Marine de overtollige werven; de minister van Financiën overtolligen omslag van administratie, in een woord, wanneer de huishouding van staat op den eenvoudigsten voet is gebragt, wanneer die huishouding voor een ieder helder en klaar is, en niet achter mat glas maar achter helder kristal is geplaatst, dan zal de regering niet alleen het regt hebben opofferingen te eischen, maar zij kan verzekerd wezen, dat niet alleen ambtenaren maar ieder regtgeaard burger met vreugde op het altaar des vaderlands zal offeren, om hunne goede bedoelingen te schragen en ons van de ontzettende schuldenlast te ontheffen, waaronder wij gebukt gaan; men versta ons niet verkeerd. Er zijn mannen in het voorloopig ministerie, waarvan wij veel hopen, veel verwachten; wij vleijen ons, dat wanneer de voorstellen tot grondwet-herziening bekend zijn, er mannen in Nederland gevonden zullen worden van hart en hoofd bekwaam, om de moeijelijke, gewigtige maar ook eervolle taak op zich te nemen, om Nederland door de staatsstormen, die overal loeijen, en waarvoor God ons genadig behoede, dat zij ook over onze hoofden gaan, naar veilige reede te sturen. Maar de dagen van blind vertrouwen zijn voorbij, en de hemel geve dat zij niet weder terugkeeren. Zij zijn niet wenschelijk. Indien het tegenwoordig bestuur nu reeds door de opofferingen van velen, in staat werd gesteld over belangrijke buitengewone middelen te beschikken, het zou op eenen verderfelijken dwaalweg worden gebragt. Neen daden voor daden, geen daden voor woorden; sedert jaren hebben de burgers zich voor hunne daden met schoone woorden laten betalen; het is thans tijd, dat de regering door daden het vertrouwen der vaderlanders wint; zij kan er zeker van zijn, dat zij beter dan woorden tot loon zal ontvangen.

Posten-combinatie.

Wij herhalen de vraag, voorkomende in de *Arnhemsche Courant* van 30 mei 1845. Mag de ontvanger der directe belastingen en accijnsen W. DIBBETZ, die *twee* kantoren, *Voorst* en *Terwolde en Nijbroek* slechts met één' klerk en een 13-jarig knaapje, de Hemel weet hoe! kan waarnemen, zooals gedurende geruimen tijd het geval geweest is — mag die tevens de betrekkingen van *heemraad*, 1ste *assessor*, *president-kerkvoogd*, *president der schoolcommissie* enz. waarnemen, terwijl hij daarenboven door andere bezigheden, voortspruitende uit *landbouwerij*, *veeweiderij* als anderzins, overladen is? — Wij *herhalen* de vraag, omdat een ruim aantal inwoners in genoemde drie dorpen dagelijks den last dier combinatie ondervindt; wij herhalen de vraag, omdat wij, wetende dat de regering stellig verpligt is het den contribuabelen gemakkelijk te maken, den tegenwoordigen tijd geschikt achten, haar dergelijke *misbruiken* onder het oog te brengen, opdat de algemeene ontevredenheid te dien opzigte, alhier weldra ophoude. O. S. H. C.

Gemeente *Voorst*, 5 April 1848.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekerukker.